

СИЛАБУС курсу « Актуальні проблеми права соціального забезпечення» 2020-2021 навчального року	
Назва курсу	Актуальні проблеми права соціального забезпечення
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра господарського права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Рошканюк В.М., кандидат юридичних наук, доцент
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/20260
Коротка анотація курсу	Курс «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1-2 семестрах в обсязі шести кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 42 години лекційних, 30 годин семінарських, 108 годин самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	На основі наявних знань та навичок з соціального права сформулювати розуміння актуальних проблем права соціального забезпечення, основних тенденцій його розвитку. Крім цього, метою навчального процесу є закріплення та удосконалення теоретико-практичних навичок здобувача ступеню доктора філософії щодо застосування законодавства у сфері соціального забезпечення при проведенні наукових досліджень, визначається її орієнтацією на теоретико-практичний аспект навчання, тому в органічному поєднанні з теоретичним компонентом може бути віднесена до дисциплін господарсько-правового спрямування і є необхідною дисципліною для здобувачів ступеня доктора філософії, що в майбутньому будуть проводити наукові дослідження у соціально – правовій сфері. Завданнями вивчення курсу «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» є: - підготовка до вирішення проблемних питань правового регулювання соціального захисту, вироблення в них особливого юридичного мислення, необхідного для засвоєння та застосування правових дисциплін; - сприяння формуванню наукового підходу до державно-правових процесів, які відбувалися та відбуваються у нашій державі та в усьому світі; - дослідження українських та зарубіжних градацій соціального

	<p>захисту та абезпечення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення структури органів державної влади, що здійснюють соціальний захист, їх повноважень та функцій; недержавних інституцій, що покликані сприяти реалізації державної соціальної політики; - дослідження системи загальнообов'язкового державного соціального страхування; - дослідження системи пенсійного забезпечення в Україні; - вивчення та дослідження основних інститутів соціального захисту окремих категорій громадян: ветеранів війни, ветеранів праці, інвалідів, малозабезпечених сімей, чорнобильців, тощо; - вивчення та дослідження реалізації державної соціальної політики для підтримки таких верств населення, як молодь, сім'ї з дітьми, діти-сироти та діти, що залишилися без батьківського піклування, бездомні особи та безпритульні діти, особи, що звільнилися з місць позбавлення волі та засуджені, інваліда тощо.
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни необхідно знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні наукові проблеми соціальних прав, історію їх виникнення та розвитку, соціальну сутність держави; - предмет і завдання курсу, його зв'язок з гуманітарними, соціально-економічними та загальною юридичними дисциплінами; - генезис розвитку соціальних інституцій - засади функціонування системи органів соціального захисту населення, їх повноваження та функції; - джерела та основні риси права соціального забезпечення України, основні закони, що регулюють право громадян на соціальний захист; - проблеми кодифікації та систематизації соціальних прав в Україні, дотримання міжнародно-правових зобов'язань України у галузі соціального захисту; - правове забезпечення діяльності органів, що здійснюють соціальне забезпечення, в т.ч. такі специфічні види як соціальне інспектування, соціальний патронаж, соціальний супровід, тощо; - основні способи захисту соціальних прав та права на соціальний захист зокрема, вміння скласти документи правового характеру, в т.ч. звернення, заяви, позовні заяви, вміння надати усну та письмову консультацію з питань правового регулювання соціального захисту. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати набути теоретичні знання у практичній діяльності юриста, у тому числі надавати консультації з питань реалізації соціальних прав, зокрема отримання тих чи інших видів соціальних виплат, пільг, допомог, тощо; - користуючись науковими методами пізнання, аналізувати суспільно-політичні події, правові акти, закони, джерела права з питань соціального захисту у цілому; - на основі набутих знань та практичних навичок самостійно запропонувати соціально-незахищеним громадянам варіанти

	<p>вирішення складних життєвих ситуацій з правової точки зору;</p> <ul style="list-style-type: none"> - на основі набутих знань сприяти соціально-незахищеним громадянам у підвищенні правової культури; - надати аргументовану консультацію/пояснення як в усній, так і в письмовій формі, пов'язану із зверненням соціально-не захищеного громадянина, допомогти скласти громадянину письмове звернення, скаргу, клопотання, інші документи правового характеру, в т.ч. звернення, заяви, позовні заяви тощо; - тлумачити чинне пенсійне законодавство й правильно застосувати його при вирішенні практичних завдань, аргументуючи власну точку зору щодо прийнятого рішення та спираючись на сучасне теоретичне обґрунтування. - проводити самостійно дослідження з проблем правового регулювання пенсійного забезпечення в Україні на сучасному рівні; - самостійно шукати, аналізувати та обробляти інформацію з питань соціального забезпечення з різних джерел; - проявляти креативність, генерувати нові ідеї з проблем правового регулювання соціального забезпечення в Україні; - самостійно працювати в міжнародному науковому просторі; - застосовувати здобуті знання у практичній юридичній діяльності (захист громадян з питань порушення їх соціальних прав); - пристосовуватися до нових змін у правовому регулюванні соціального забезпечення; - проявляти здатність збирати, опрацьовувати та аналізувати правові джерела з питань соціального захисту громадян; - аналітично оцінювати правові проблеми права соціального забезпечення; - опрацьовувати та аналізувати інформацію для правового дослідження засад судочинства з захисту соціальних прав громадян; - формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції, рекомендації з розгляду справ про порушення соціальних прав; - здійснювати аналіз судових рішень міськрайонних та апеляційних судів та їх експертизу; - вести діалог та аргументувати під час наукових та ділових дискусій, переговорів з питань соціального забезпечення, виступати та вести судові дебати; - написати наукове дослідження або статтю у фахове видання з питань соціального забезпечення.
Ключові слова	Соціальний захист, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, соціальна політика, пенсійне забезпечення
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми методу та система права соціального забезпечення. 2. Проблеми принципів права соціального забезпечення. 3. Правові проблеми дії джерел права соціального забезпечення у часі 4. Проблемні питання структури правовідносин

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Правові проблеми підтвердження трудового стажу для окремих категорій осіб 6. Правові проблеми дотримання державних соціальних стандартів та гарантій 7. Правові проблеми визначення різних видів загальнообов'язкового державного соціального страхування. 8. Проблемні питання загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням 9. Проблемні питання страхування на випадок безробіття. 10. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими 11. Проблема реформи системи пенсійного забезпечення в Україні 12. Пенсії за віком у солідарній системі ЗОДПС 13. . Пенсії за вислугу років у солідарній системі ЗОДПС. Пенсії за особливі заслуги перед Україною 14. Пенсії по інвалідності у солідарній системі ЗОДПС 15. Пенсії в разі втрати годувальника у солідарній системі ЗОДПС 16. Порядок призначення нарахування і виплати пенсій у солідарній системі ЗОДПС 17. Пенсійні виплати у накопичувальній системі ЗОДПС 18. Актуальні проблеми збереженості пенсійних акивів 19. Особливості соціального захисту окремих категорій громадян. Медичне право 20. Соціальний захист сімей з дітьми, дітей та молоді 21. Соціальний захист бездомних осіб та безпритульних дітей 22. Організаційно-правові умови соціального захисту дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування 23. Соціальна адаптація осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці першого семестру, екзамен – за підсумками року
Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за роботу на семінарських заняттях: 60% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –60; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40ю <p>Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюється за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, що стосується права соціального забезпечення, засвоїв

основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї, а також вільно їх висловлювати.

- оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки.
- оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, що стосується права соціального забезпечення продукувати нові думки та ідеї, а також застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;
- оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.
- оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.
- оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.
- оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до

	пошуку, оброблення на аналізі інформації, не може продукувати нові думки та ідеї.
Орієнтовні питання для підсумкового контролю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття права соціального забезпечення. 2. Пенсії за вислугу років осіб, що проходили військову службу чи службу в органах внутрішніх справ. 3. Виникнення права соціального забезпечення як галузі права. 4. Правовий статус осіб, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. 5. Методи права соціального забезпечення. 6. Пенсії за вислугу років державним службовцям. 7. Система права соціального забезпечення. 8. Пенсії за вислугу років працівникам прокуратури. 9. Відмежування права соціального забезпечення від інших галузей права. 10. Пенсії за вислугу років суддям. 11. Поняття та класифікація принципів права соціального забезпечення в юридичній літературі. 12. Види соціального забезпечення для ветеранів праці та інших осіб похилого віку. 13. Поняття, види та особливості джерел права соціального забезпечення. 14. Пенсії за вислугу років окремим працівникам інших галузей народного господарства. 15. Дія джерел права соціального забезпечення в часі, просторі та по колу осіб. 16. Загальна характеристика пенсій з інвалідності в солідарній системі. Види пенсій з інвалідності. 17. Міжнародно-правове регулювання соціального забезпечення. Загальна характеристика Європейського кодексу соціального забезпечення, Європейської соціальної хартії та інших міжнародно-правових документів з питань соціального захисту. 18. Медичні, соціальні та правові критерії інвалідності. 19. Поняття органів, що здійснюють соціальне забезпечення. 20. Поняття індивідуальної програми реабілітації та адаптації інваліда. 21. Міністерство праці та соціальної політики як центральний орган державної виконавчої влади, його завдання та функції. 22. Поняття та значення медико-соціальної експертизи. Права та обов'язки медико-соціальних експертних комісій. 23. Пенсійний фонд України як орган соціального забезпечення. Його завдання та функції. 24. Державна соціальна допомога дітям інвалідам та інвалідам з дитинства. 25. Завдання та функції державних цільових Фондів з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування. 26. Порядок звернення громадян для отримання пенсій в солідарній системі. 27. Порядок призначення пенсій в солідарній системі. 28. Поняття соціальних послуг. 29. Поняття територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів та одинок непрацездатних громадян. Поняття

	<p>інших дорадчо-консультативних органів з питань соціального захисту населення.</p> <p>30. Способи нарахування пенсій в солідарній системі.</p> <p>31. Будинки престарілих та будинки інтернати</p> <p>32. Порядок виплати пенсій в солідарній системі.</p> <p>33. Порядок призначення державної соціальної допомоги.</p> <p>34. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Види страхових випадків за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.</p> <p>35. Суб'єкти, об'єкти та зміст правовідносин по соціальному забезпеченню.</p> <p>36. Загальна характеристика та види довічних пенсій у накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.</p> <p>37. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин по соціальному забезпеченню.</p> <p>38. Особливості суб'єктів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування</p> <p>39. Особливості суб'єктів права соціального забезпечення.</p> <p>40. Державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинило втрату працездатності. Принципи, суб'єкти, об'єкти, соціальні послуги. Права та обов'язки робітника (застрахованого) та роботодавця (страхувальника).</p> <p>41. Поняття та види трудового стажу.</p> <p>42. Загальна характеристика системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.</p> <p>43. Порядок підтвердження та нарахування трудового стажу.</p> <p>44. Правовий статус суб'єктів системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні</p> <p>45. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Договір страхування довічної пенсії.</p> <p>46. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг на випадок безробіття. Підстави припинення виплат та надання соціальних послуг.</p> <p>47. Загальна характеристика та види пенсій за віком у солідарній системі. Умови призначення пенсій за віком.</p> <p>48. Поняття пільгових пенсій за віком. Пільгові пенсії за віком за спеціальних юридичних підстав.</p> <p>49. Поняття державної допомоги сім'ям з дітьми. Види державної допомоги сім'ям з дітьми.</p> <p>50. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням. Комісії (уповноважений) з соціального страхування. Порядок надання путівок на санаторно-курортне лікування.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <p>1. Право соціального забезпечення України: академічний курс / За ред. П.Д. Пилипенка. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 496 с.</p> <p>2. Правові проблеми пенсійного забезпечення з України: монографія</p>

- / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, М.П. Стадник та ін.; Наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. К.: Вид-во «Ін Юре», 2012. 540 с.
3. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: довідник / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Я.В. Сімутіна та ін.; Наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. К.: «Юридична думка», 2012. 208 с.
4. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За ред. П.Д. Пилипенка. К.: Видавництво «Істина». 2012. 232 с.
5. Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: збірник наукових праць. К., Ніка-Центр, 2013.
- Допоміжна література:
1. Андреев В.С. Социальное обеспечение в СССР. М.: юр.лит., 1971.
  2. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення: проблема термінів і понять. *Право України*. 2000. № 4. С. 35-39.
  3. Буянова М.О., Кондратьева З.А., Кобзева С.И. Право социального обеспечения: учебное пособие. М., 1997.
  4. Быков А.Н. Страхование рабочих как фактор промышленности и русские страховые законы. СПб., 1913.
  5. Вагнер А. Социальный вопрос. Спб., 1906.
  6. Гусов К.Н, Право социального обеспечения: учебное пособие. М.: Проспект. 1999.
  7. Захаров М.А. Советское пенсионное право: учебн.пособие. М.:юр.лит. 1974.
  8. Зайкин А.Д. Правоотношения по пенсионному обеспечению. М.: МГУ, 1974 г.
  9. Зайкин А.Д. Советское право социального обеспечения. М.:изд-во МГУ, 1982.
  10. Иванова Р.И. Социальное обеспечение в государственно организованном обществе: генезис, развитие, функционирование: автореф. дис. ... д.ю.н. М., 1987.
  11. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР. М. Юр.лит., 1986.
  12. Полупанов М.И. К вопросу о понятии метода права социального обеспечения. Труды ВЮЗИ, 1978. Т.62.
  13. Про пенсійне та соціальне забезпечення громадян в Україні.. *Право и практика: щомісячний бюллетень*. 1998. №5.
  14. Сирота І.М. Право пенсійного забезпечення в Україні. К.: Юрінком, 1998.
  15. Сирота И.М. Право социального обеспечения в Украине. Харьков «Одиссей», 2005.
  16. Смирнова М.О. Источники права социального обеспечения *Правоведение*.1981. № 3.
  17. Стаховська Н.М. Право громадян на соціальне забезпечення потребує судового захисту. *Вісник Верховного суду України*. 2000. № 3.
  18. Стычинский Б.А. Проблемы совершенствования правового регулирования социального обеспечения граждан: автореферат, дис. ... канд.юр.наук. Харьков, 1991.
  19. Субботенко В.К. Процедурные правоотношения в социальном обеспечении. Томск, 1980.

20. Сулейманова Г.В. Социальное обеспечение и социальное страхование. М.: Экспертное бюро, 1998.
21. Тарасова В.А. Охрана прав граждан в пенсионном обеспечении. МГУ, 1978.
22. Тарасова В.А. Юридические факты в пенсионном обеспечении. М.: МГУ, 1974.
23. Топчиев И.С. Организация работы органов социального обеспечения. М., 1971.
24. Тучкова Э.Г., Захаров М. А. Социальное обеспечение и обслуживание пенсионеров. М.: «Наука», 1988.
25. Тучкова Э.Г. Право социального обеспечения: учебно-методическое пособие. М., 1995.
26. Фогель Я.М. Право на пенсию и его гарантии. М.: юр .лит. 1982.
27. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
28. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України № 3551-XII від 22.10.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45. Ст. 425.
29. Про сприяння соціальному встановленню та розвитку молоді в Україні: Закон України № 2998-XII від 05.02.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. №16. Ст. 167.
30. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України № 3721-XII від 16,12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 4. Ст. 18.
31. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України № 875-XII від 21.03.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 21. Ст. 253.
32. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-III від 16.11.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001 . № 1. Ст.2.
33. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-III від 01.06.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000 . № 35. Ст. 290.
34. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1105-XIV від 23.09.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999 . № 46-47. Ст. 403.